nning with permission नन्वनुज्ञादिहेतुत्रयं स्वरूपांशेषु मत्स्यादिष्वस्ति NyāySu. (Ja.) 454A. 2 (*on* ii. 3.18)

अनुज्ञान (anu-jñāna) *n.* **1A** permission, sanction to do प्रायश्चित्तैरनुध्यानैरनुज्ञानानुमन्त्रणैः। होमैश्च यज्ञविभ्रंशं सर्वं ब्रह्मा प्रपूरयेत् GopBr. ii. 2. 5 (170.5); ब्रह्मन् स्तोष्याम इत्युक्ते ··· नाप्तोर्याम्ण्यूर्ध्वमाश्विनान्न वाजपेयस्यातिरिक्तस्तोत्रे यथाब्राह्मणोक्तमेवात्रानुज्ञानमिति Kāṭhakaśrautasūtra 166; आमन्त्रिते प्रणवमुक्त्वा यथार्थमनुज्ञानम् VārāŚS. I. i. 2.14; सूयवसादिति प्रतिष्ठमानामनुमन्त्रयते (गाम्)। नालोहितो मधुपर्को भवति। नानुज्ञानमधीमह इति कुरुतेत्येव ब्रूयात् Kauśi-Sū. 92.17; तं भोजयित्वोपासीत। आ सीमान्तमनुव्रजेदनुज्ञानाद्वा VāsiDS. 11.15; न स्त्री पुत्रं दद्यात्प्रतिगृह्णीयाद् वान्यत्रानुज्ञानाद्भर्तुः VāsiDS. 15.5; अयमेव पक्षोऽभिमतः। अनुज्ञानस्यापद्विषयत्वात् BālaKrī. i. 48. 3 (*on* 1.32); स्वामिवमनेन च कृतार्थत्वान्नानेनैव शास्त्रेण देशान्तरादीनामनुज्ञानम् TantrVā. 1013. 14 (*on* iii. 4.41(? 35)); अनुज्ञानं च हृदयस्य प्रसादः ManuBh. i. 52. 21 (*on* 2.1); i. 333.13 (*on* 4. 70); i. 440. 11 (*on* 5.43); तदिदमाह सर्वान्नानुमतिश्च प्राणात्यये। अनुमतिरनुज्ञानं कष्टायामापदि दर्शनात् Brahm-SūBh.(Bhā.) 211.9 (*on* iii. 4.28); नानुपहूतेन सोमः पातव्य इत्यत्रोपहूतशब्देनानुज्ञानमुच्यते ŚāstrDī. 292.6 (*on* iii. 5. 13); उपहूत उपह्वयस्वेति मन्त्रः स किं समस्त एवानुज्ञानानुज्ञापनयोरन्यतरत्र प्रयोक्तव्यः ŚāstrDī. 292.16 (*on* iii. 5.15); अनुज्ञात इति वचनाद् विश्वान्देवानावाहयिष्य इत्यनुज्ञापनमावाहयेति चानुज्ञानमर्थसिद्धम् Aparā. 478. 17 (*on* 1.229); अत्र ह न किंचन वीयायेत्यनुज्ञानादुपकोसलवचनाच्च BrahmSūBh.(Ma.) 57B. 2 (*on* iii. 3. 45); भवतामपि हि न खल्वेकान्तेन हिंसानिषेधः। तत्तत्कारणजाते पृथिव्यादिप्रतिसेवनानामनुज्ञानात् SyādvāMañ. 11(234); ManvaVi. 232. 25 (*on* 2. 184); शूद्रादेरपि केषुचिद्व्रतेष्वनुज्ञानमस्ति ŚatDū. 238.30; NyāyMāVi. 175.25 (*on* iii. 5. 16); श्रुत्यायुक्तानामनुष्ठेयानां मध्ये स्वेच्छया केषांचिच्चरणं केषांचिदचरणमित्यनुज्ञानमेव कामचारश्रुत्यर्थः TattvPrakā. 190A. 12 (*on* iii. 4.19); अनुज्ञानप्रतिषेधयोरेकत्रासंभवात् SarvaDaKau. 82. 13; **1B** granting allowance or pardon (for something disagreeable) पुरुषशक्त्यपराधानुबन्धविज्ञानाद्दण्डनियोगः। अनुज्ञानं वा वेदवित्समवायवचनात् GautDS. ii. 3.49; अनुज्ञानं अदण्डयित्वोत्सर्जनम् SmṛtiCan. iii. 297.13; **2** acceptance, approval देवदत्तादिशब्देषु च नार्थप्रत्ययमपह्नुत्यैकपदप्रत्ययोऽनुज्ञानमर्हति SphoṭSi. 189. 1; वस्तुन एव प्रामाण्यदर्शनान्नावस्तुनोऽनुपलब्धेः प्रमाणत्वमिति।··· अनुज्ञाने दोषमाह Kāśi. iii. 210.15 (*on* 5(8).49); उपपत्तिकारणानुज्ञानादप्रतिषेध इति सूत्रारूढः स्वव्याघातः Tārki-Ra. 290.2; 'गोत्राद्यूनि' इत्यत्रैवग्रहणमनुवर्तते, तेनैकस्यैव युवप्रत्ययस्यानुज्ञानादनेकः प्रत्ययो न भविष्यति Pradī. iv. 156A. 2 (*on* iv. 1.165); वादलक्षणे ··· अष्टानां निग्रहस्थानानामनुज्ञानात्, तेषां च निग्रहस्थानान्तरोपलक्षणत्वात् PramāMī. 63. 27 (*on* ii. 1. 30); शक्तमधिकृत्य चात्र स्वारसिकं स्वयंप्रवृत्त्यादिकमुपदिश्यते। पक्षान्तरस्याप्यन्यत्रानुज्ञानात् PāñcRāRa. 126.6; **3** (collateral) affirmation 'तस्माद्विषं भक्षय मा चास्य गृहे भुङ्क्था' इतिवत् प्रतिषेधशेषभूतमिदमनुज्ञानं न पुनरनुज्ञानमेव ManuBh. ii. 82. 1 (*on* 8.20); **4** source of knowledge ब्रह्मकाण्डं तु भक्तौ तस्यानुज्ञानाय सामान्यात् BhaktiSū.(Śā.) i. 2. 17; [Kośas give *anujñāna* as the meaning of the following — *tathā*, AnekāK. 989; *nanu*, ViśvaPra. 188. 31; DharK. 2913; *nu*, KośaKaTa. 2. 3184; *paramam* (*ind.*), AnekāSa. 526; *sammati*, ViśvaPra. 69. 161; and as the synonym of the following — *abhilāṣā*, AnekāK. 331; *sammati*, AnekāSa. 517; AnekāK. 331]

अनुज्ञानदान (anujñāna-dāna) *n.* granting of permission अनुज्ञेत्यनुज्ञानदानम्। उपह्वयस्व अनुजानीहीत्यर्थः VedāntKa. 433.14 (*on* iii. 3.25)

अनुज्ञानप्रकार (anujñāna-prakāra) *m.* mode or type of permission अनुज्ञापनानुज्ञानप्रकारः कात्यायनेन सामान्यनाम्ना दर्शितः SmṛtiCan. v. 285. 5.

अनुज्ञानमात्रत्व (anujñānamātra-tva) *n.* the state of being mere permission न च देवतानां स्वेच्छाचरणे विध्यभावप्राप्तेरुक्तमयुक्तम्।··· स्वेच्छाचरणेऽनुज्ञानमात्रत्वाच्चेति TattvPrakā. 191B.4 (*on* iii. 4. 24)

अनुज्ञानवचन (anujñāna-vacana) *n.* expression of permission अत्रानुज्ञानवचनं सर्वैरेव ब्राह्मणैर्युगपद्वाच्यमित्याह मनुः Aparā. 489. 12 (*on* 1. 235)

अनुज्ञानानन्तरम् (anujñānānantaram) *adv.* immediately after (giving) permission अनुज्ञानानन्तरं ब्राह्मणाः श्राद्धकर्तारं 'स्वधास्तु' इति ब्रूयुः ManvaMu. 136.3 (*on* 3.252)

अनुज्ञानानुपपत्ति (anujñānānupapatti) *f.* untenability of giving permission अनुज्ञापनं विनानुज्ञानानुपपत्तेरर्थादनुज्ञापनमपि कर्तव्यं बोध्यम् MayūMāli. 292.8 (*on* iii. 5.13)

अनुज्ञानापेक्ष (anujñānāpekṣa) *adj.* dependent on or subject to the permission कष्टमनुज्ञानापेक्षः संवृत्तोऽस्मि MahāvīC. 2.49(2)

अनुज्ञानार्थ (anujñānārtha) *adj.* **i** meant for the sake of permission अनुज्ञावचनम् ··· पुनरुक्तम् ··· प्रतिषेधान्तरेण वा वारितस्यानुज्ञानार्थमित्यवगम्यते TantrVā. 112.4 (*on* i. 3. 4); **ii** meant for the sake of acceptance अपसिद्धान्तादिसम्यग्दूषणादिकप्रदर्शने नैवंप्रकारवस्तुशुद्ध्यनुगुणनिग्रहस्थानजाता-(? त्या)द्यनुज्ञानार्थमेवेत्यभियुक्ताः NyāyMañ. ii. 151.10.

अनुज्ञानार्हानुमति (anujñānārhānumati) *f.* consent of one who is eligible for (giving) permission स्थावरभिन्नं स्वोपार्जितं वस्तु अनुज्ञानार्हानुमतिं विनापि पित्रा दातुं शक्यम् BālamBha. ii. 132. 23 (*on* 2.113)

अनुज्ञानाशक्ति (anujñānāśakti) *f.* inability to give consent or permission इच्छया वा विभागस्मृतिर्न स्यात्। न च तदनुज्ञानादनुष्ठानमिति युक्तं, जातमात्रस्यानुज्ञानाशक्तेः BālaKrī. i. 244.20 (*on* 2.123)

अनुज्ञानाश्रय (anujñānāśraya) *m.* substratum or abode of the consciousness (*lit.* subsequent cognition) अनुज्ञानाश्रयो नित्यो निर्विकारोऽव्ययः सदा ···। मकारवाच्यो जीवः VṛHārīSm. 6.84.

अनुज्ञानिषेध (anujñā-niṣedha) *m.* denial of knowledge न प्रतिपद्यते प्रतिपद्यमान इति व्याहतं, न चायमनुज्ञानिषेधो न प्रतिपद्यते TātpaṬ. (Vā.) 325.18 (*on* i. 2.1)

अनुज्ञानुग्रहदान (anujñānugraha-dāna) *n.* granting the favour of permission एनं बटुं कुमारावष्टम्भेन पशुमारं मारयितुमनुज्ञानुग्रहदानेन प्रसीदन्तु स्वामिपादाः AdbhuDa. 2.21(5)

अनुज्ञान्तर (anujñāntara) *n.* another permission न हि पूर्वमनुज्ञाते स्यादनुज्ञान्तरं पुनः TantrVā. 111. 22 (*on* i. 3. 4)

अनुज्ञापक (anu-jñāpaka) *adj.* who grants permission उपह्वानं केन कर्तव्यमत आह उपहूत उपह्वयस्वेत्यनेनेति। उभयोरनुज्ञाप्यानुज्ञापकयोर्व्यापारप्रदर्शनार्थ सकलोच्चारणम् TantrVā. 1057.15 (*on* iii. 5.41) [one who commands or enjoins, MW.; one who commands or orders, Apte]

अनुज्ञापक्ष (anujñā-pakṣa) *m.* view of (taking) permission or consent विवाहेऽनधिकारी स्याज्ज्येष्ठकन्या स्थिता यदा। तदनुज्ञां विना वापि कनिष्ठामुद्वहेत्तदा।··· वाशब्दोऽनुज्ञापक्षं गमयति VīraMi.(Saṁskāra.) 763.22.

अनुज्ञापद (anujñā-pada) *n.* **i** word for granting permission ओं भूर्भुवः स्वर्जनदों३ प्रणय इति यथास्वरम् अनुजानाति। एवं सर्वत्रानुज्ञापदम् आद्यन्तयोः VaitāSū. 2. 1; **ii** abode or place of command (i.e. receiver of command) ततो दिदेश वायुं स नयैनं व्योममण्डलम्। तस्यानुज्ञापदं वायुर्युगान्तसदृशो ववौ GaṇeP. ii. 11.10.

अनुज्ञापन (anu-jñāpana) *n.* causing (someone) to give permission, request for permission, seeking of permission उपह्वानं चानुज्ञापनम् ŚābaBh. 1011. 14 (*on* iii. 5. 40); (उपहूत उपह्वयस्वेति मन्त्रः) अनुज्ञापने समाम्नातः, सामर्थ्याद्विनियुज्यते ŚābaBh. 1012.4 (*on* iii. 5. 41); 1013. 6 (*on* iii. 5. 43); 2041.24 (*on* x. 7.36); अग्नौकरणशब्देन चात्र 'अग्नौ करिष्य' इत्यनुज्ञापनं प्रतिषिध्यते, न पुनर्होमः ManuBh. i. 310.26 (*on* 3.237); i. 316.20 (*on* 3. 244); अनुज्ञापनानुज्ञयोः प्रज्ञातक्रमयोरुपहूत उपह्वयस्वेत्येवं मन्त्रावाम्नातौ Bhām. 623. 20 (*on* iii. 3.25); (उपहूत उपह्वयस्वेति मन्त्रः) स किं समस्त एवानुज्ञानानुज्ञापनयोरन्यतरत्र प्रयोक्तव्य इतरत्र लौकिकः शब्दः उतोभयत्रापि समस्तः ŚāstrDī. 292.16 (*on* iii. 5.15); अनुज्ञात इति वचनाद्विश्वान्देवानावाहयिष्य इत्यनुज्ञापनम् Aparā. 478.16 (*on* 1. 229); अनुज्ञापनमनुज्ञायाचनम् VedāntKa. 433. 14 (*on* iii. 3.15); ब्राह्मणभोजनोपयोजितमन्नं स्वत एव पिण्डदानक्रियार्हमित्यनुज्ञापनमनर्थकं स्यात् CaturCin. iii(1). 1050. 21; अनुज्ञापनस्यादृष्टं प्रयोजनम् NyāyMāVi. 176.9 (*on* iii. 5. 16); त्वां चिरपरिचितम् अनुज्ञापनाय समायातोऽस्मि SiṁhāDvā. 240. 3(10); लिङ्गेन वाक्यं बाधित्वा विभज्यैवैतोऽनुज्ञापनेऽपरश्चानुज्ञायाम् BhāṭṭDī. ii. 14.21 (*on* iii. 5.12); अर्थादनुज्ञापनमपि कर्तव्यं बोध्यम् MayūMāli. 292.8 (*on* iii. 5.13); 292.17 (*on* iii. 5. 15) [NānārthāSaṁ. iii. 32.72 gives *anujñāpana* as the meaning of *āmantraṇa*] [authorization, permission, MW; authorising, issuing an order or command, Apte]

अनुज्ञापनपूर्वकत्व (anujñāpanapūrvaka-tva) *n.* the state of being preceded by the seeking of permission तत्रानुज्ञापनपूर्वकत्वादनुज्ञायाः मन्त्रांशयोश्च तद्विपरीतत्वान्न विभज्य विनियोगः ŚāstrDī. 292.17 (*on* iii. 3.15)

अनुज्ञापनप्रकार (anujñāpana-prakāra) *m.* mode of the seeking of permission विशेषनाम्नानुज्ञापनप्रकारस्तु 'पुरूरवार्द्रवसंज्ञकान्' इत्येवंरूपः स्वयमूह्यः SmṛtiCan. v. 285. 7.

अनुज्ञापनप्रतिपादक (anujñāpana-pratipādaka) *adj.* which conveys the seeking of permission अनुज्ञाप्रतिपादकस्याप्यनुज्ञापने विशेषणप्रतिपादकतया विनियोगः। एवमनुज्ञापनप्रतिपादकस्यानुज्ञायामिति भावः MayūMāli. 292. 18 (*on* iii. 5.15)